meetellen

onderbouwing en groeiadvies ec-o

de belofte, het bewijs en de volgende stap

onderzoek in opdracht van EC-O · meetellen in amsterdam · oktober 2026

samenvatting

EC-O helpt volwassenen met een grote afstand tot onderwijs en werk om opnieuw mee te doen. Dit document brengt de drie onderdelen van ons onderzoek samen, de impactmeting onder studenten van EC-O START, het stakeholderonderzoek onder 33 organisaties en de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) van LPBL, en verbindt ze met de Theory of Change die we samen met het team en de partners van EC-O hebben geëxpliciteerd. Het is daarmee meer dan een synthese: het is een onderbouwing van de aanpak en een advies voor de groeistrategie.

Het beeld is consistent en sterk. Studenten groeien in taal, zelfvertrouwen en zelfstandigheid en zetten concrete stappen richting werk of vervolgopleiding. Stakeholders herkennen dezelfde werkzame elementen: vertrouwen, maatwerk, kleinschaligheid en het wegnemen van obstakels. De MKBA laat zien dat de aanpak ook financieel rendeert. En de kern, de doorlopende leerlijn van laagdrempelige opstap naar diploma en werk, komt overal terug: van de zestien deelnemers aan EC-O START stroomden er negen binnen drie maanden door naar een vervolgtraject. Datzelfde beeld kwam al naar voren in eerder impactonderzoek bij EC-O, in 2019 tot 2021 en in 2023.

De aannames onder de aanpak zijn daarmee stevig onderbouwd, langs drie elkaar versterkende lijnen: de verhalen van studenten, de brede erkenning door partners en het economische rendement. In termen van de eigen bewijsladder van EC-O is de aanpak zo aannemelijk (fase 1) en waarschijnlijk (fase 2) gemaakt. Dat is precies het fundament om nu de stap naar fase 3 te zetten: de aanpak breder en wetenschappelijk onderbouwen, hand in hand met de groei van de organisatie. Op die basis geven we een concreet advies voor die volgende stap.

meetellen

1. inleiding en leeswijzer

EC-O wil de werking en meerwaarde van haar aanpak zichtbaar en overdraagbaar maken, als onderbouwing voor borging en opschaling. Meetellen voerde daarvoor, een driedelig onderzoek uit van juli 2025 tot en met de zomer van 2026: een impactmeting onder studenten, een stakeholderonderzoek en deze overkoepelende onderbouwing. Anders dan bij een gewone synthese hebben we niet alleen bestaande resultaten samengebracht, maar de Theory of Change van EC-O ook verder vormgegeven. Dat proces beschrijven we eerst.

leeswijzer

Hoofdstuk 2 laat zien hoe we de belofte van EC-O hebben geëxpliciteerd. Hoofdstuk 3 vat die belofte samen in de Theory of Change. Hoofdstuk 4 beschrijft waarom de aanpak werkt, langs vier mechanismen, met bewijs uit de impactmeting en het stakeholderonderzoek. Hoofdstuk 5 laat zien wat het oplevert op drie niveaus, hoofdstuk 6 gaat over de doorstroom, en hoofdstuk 7 over de bewijskracht en de dataverzameling. Hoofdstuk 8 plaatst de aanpak ten opzichte van puur economisch rendement, en hoofdstuk 9 sluit af met de conclusie en het advies voor de groeistrategie.

De onderbouwing bestrijkt de hele doorlopende leerlijn: de startopleiding als laagdrempelige opstap (impactmeting 2026), de mbo-opleidingen als vervolg (impactmeting 2023 en de MKBA), en de bredere aanpak in eerder onderzoek (2019–2021). Zo komt het beeld van instap, via diploma, naar werk uit meerdere bronnen en meerdere jaren naar voren.

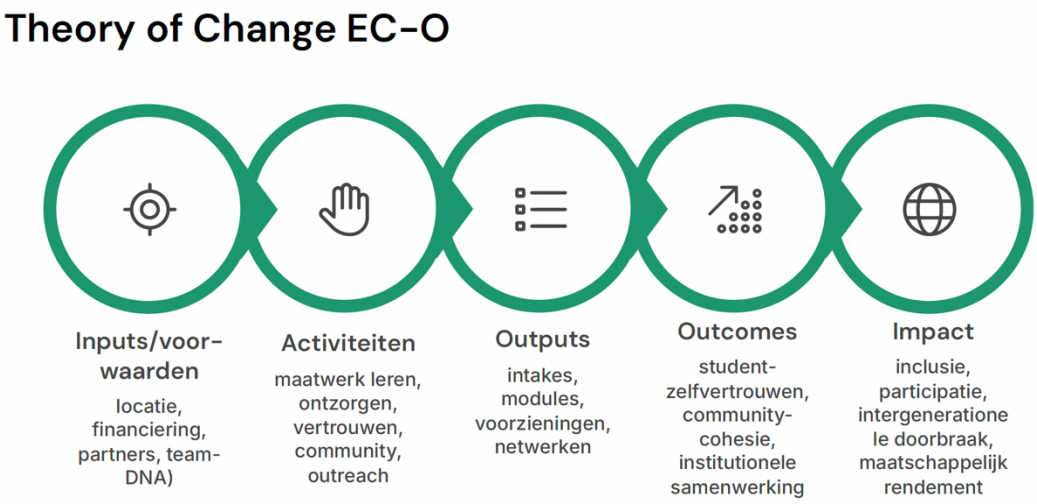
2. hoe we de belofte hebben geëxpliciteerd

Voordat we konden meten, moesten we scherp krijgen wat EC-O eigenlijk belooft. Die belofte zat verspreid in de praktijk, teamsessies en in de hoofden van het team, maar was nog niet als samenhangend geheel definitief opgeschreven. Het expliciteren daarvan was een substantieel deel van ons werk, en een resultaat op zichzelf.

We begonnen met een grondige studie van de documenten die het team in 2025 had gemaakt in aanloop naar de groeistrategie. Op 29 augustus 2025 organiseerden we vervolgens een kick-off met team en partners. Vertrekpunt waren de collectieve dromen die EC-O eerder had vastgelegd, onder meer tijdens de EC-O-dag van 9 november 2024: bekender worden, een veilige en toegankelijke plek zijn, de community versterken, verhalen delen en samenwerking en steunnetwerken uitbouwen. Daaruit destilleerden we vier kernveronderstellingen, die we in breakoutgroepen toetsten aan de hand van drie vragen: klopt de aanname voor EC-O, welke praktijkvoorbeelden ondersteunen dit, en hoe is het meetbaar te maken?

De vier veronderstellingen: vertrouwen en maatwerk werken; het wegnemen van barrières is een voorwaarde voor leren en deelname; lokale netwerksamenwerking vergroot bereik en kansen; en investeren in deze aanpak levert zowel sociaal als economisch rendement. Een tweede, vergelijkbare sessie volgde, gericht op het ontwikkelen van de vragenlijst voor het stakeholderonderzoek.

De uitkomst was een geëxpliciteerde en breed gedragen Theory of Change: vier kern-aannames, verankerd in concrete voorbeelden uit de praktijk. Die Theory of Change is niet alleen het kader van dit onderzoek, maar ook een instrument dat EC-O zelf kan gebruiken om de aanpak uit te leggen en over te dragen. De rest van dit document toetst die aannames aan de opgehaalde data.



Figuur 1. De Theory of Change van EC-O, geëxpliciteerd met team en partners tijdens de kick-off van 29 augustus 2025.

3. de belofte van ec-o: de theory of change

EC-O begon in 2019 in Amsterdam-Oost, maar bood haar aanbod al in datzelfde jaar aan in alle stadsdelen van Amsterdam. Veel bewoners in die wijken ervaren drempels tot leren en participatie: laag vertrouwen in onderwijs en instituties, schulden en armoede, taalachterstand, de zorg voor kinderen zonder opvang, en beperkte netwerken. Dat leidt tot achterblijvende arbeidsparticipatie, sociaal isolement en overdracht van achterstanden van de ene generatie op de volgende.

De doelgroep bestaat uit volwassenen, voor het merendeel vrouwen, met een grote afstand tot onderwijs en arbeidsmarkt, vaak met een

migratieachtergrond, lage taalvaardigheid en schulden; ouders die hun kinderen een voorbeeld willen zijn; en jongvolwassenen die in reguliere trajecten zijn vastgelopen. Het impactdoel is een inclusieve samenleving waarin meer bewoners duurzaam meedoen, met doorbreking van intergenerationele achterstanden en maatschappelijk rendement: lagere uitkeringsafhankelijkheid, hogere arbeidsparticipatie en beter welzijn.

De aanpak berust op zes samenhangende activiteiten: maatwerk leren, ontzorgen, relatie en vertrouwen, community building, outreach en het beïnvloeden van beleid. De Theory of Change verklaart de werking met vier mechanismen. Die vormen de rode draad van het volgende hoofdstuk.



4. waarom het werkt: de vier mechanismen

Voor elk mechanisme leggen we het bewijs uit de impactmeting, het stakeholderonderzoek en de praktijkvoorbeelden uit de sessies naast elkaar.

relatie en vertrouwen leiden tot eigenaarschap

Persoonlijke aandacht en vaste gezichten geven veiligheid, waardoor mensen stappen durven zetten. In de praktijk begint dat bij een oprecht intakegesprek en de koppeling aan een vertrouwenspersoon, die bijvoorbeeld samen met een student de post doorneemt. Vaste docenten, aanspreken bij de voornaam, contact via de app en een herkenbare laptop en tas dragen bij aan een thuisgevoel. Studenten beschrijven EC-O als een veilige plek; vertrouwen werkt bij hen als voorwaarde om te durven leren en vragen te stellen. Stakeholders herkennen dit: 87% van welzijn en buurtinitiatieven is tevreden over de toegankelijkheid van de vertrouwenspersonen, en onderwijsinstellingen noemen de tijd voor coaching als helpend.

obstakels wegnemen maakt ruimte voor leren

Als reiskosten, schulden en kinderopvang geregeld zijn, ontstaat mentale ruimte om te leren. EC-O zet daarvoor concrete voorzieningen in: reiskostenvergoeding, schuldhulp (in één geval een schuld van 250 euro opgelost, gevolgd door een structurele aanpak), regelruimte met behoud van uitkering, tolken, een gratis lunch, en waar nodig kinderopvang. Voor studenten zijn dit geen extraatjes maar voorwaarden om mee te kunnen doen. Onderwijsinstellingen bevestigen dat EC-O obstakels wegneemt die studenten belemmeren om te studeren.

community en netwerk creëren kansen

Via de positie van EC-O als spin in het web, met een netwerk van meer dan 700 organisaties, ontstaan routes en oplossingen. Sleutelpersonen die tussen niveaus schakelen, maken kwartier in de wijk en verbinden formele en informele partners. Studenten ervaren dat EC-O hun isolement doorbreekt; stakeholders zien EC-O een gat vullen tussen bewoners en instituties en een groep veelbelovende Amsterdammers bereiken die anders door de mazen van het net zou vallen. Respondenten vanuit onderwijsinstellingen bevestigen dat EC-O moeilijk bereikbare doelgroepen weet te benaderen en bereiken.

trots en voorbeeldfunctie geven een intergenerationeel effect

Ouders en jongeren inspireren elkaar en doorbreken patronen. Studenten die ook ouders zijn, willen een voorbeeld zijn voor hun kinderen; het behalen van een diploma, voor een aantal het eerste, is een bron van trots, en kinderen kijken weer op naar hun ouders. Dat sluit direct aan bij het impactdoel: het doorbreken van intergenerationele achterstanden.

5. wat het oplevert: drie niveaus

De Theory of Change onderscheidt uitkomsten op drie niveaus: persoonlijk, sociaal en institutioneel.

persoonlijk niveau (studenten)

Studenten groeien in zelfvertrouwen en eigenaarschap. Waar zij bij de start onzeker waren over hun Nederlands, durven zij aan het eind meer te spreken; 87% van welzijn en buurtinitiatieven en alle onderwijsinstellingen zien meer zelfvertrouwen bij studenten. De taal- en basisvaardigheden verbeteren: de MKBA laat zien dat ruim de helft van de deelnemers bij aanvang onvoldoende taalvaardig is, en dat dit bij 90% van hen verbetert. Daarnaast worden studenten zelfstandiger in het dagelijks leven, groeit hun sociale netwerk en ontstaan concrete doorstroomroutes naar mbo en werk.

sociaal niveau (community)

Op wijkniveau zien stakeholders meer participatie en cohesie. Van de gemeentelijke respondenten ziet 86% meer participatie van inwoners en 57% meer sociale cohesie in de wijk. Buurtorganisaties en vrijwilligers raken sterker betrokken, en er is aandacht voor burgerschapsontwikkeling.

institutioneel niveau

EC-O versterkt de samenwerking met gemeente, ROC's, welzijnsorganisaties en werkgevers. Zorg- en welzijnsorganisaties waarderen vooral de korte lijnen en de bereikbaarheid; onderwijsinstellingen zijn uitgesproken positief over de kleinschaligheid en de coaching. Zo ontstaat ook innovatie in armoedebestrijding en onderwijspraktijk. Het grootste ontwikkelpunt op dit niveau ligt bij de leerwerkbedrijven: werkgevers en arbeidsmarktpartners zijn terughoudender dan de andere groepen, vooral over de praktische kant van stages.

6. doorstroom en de doorlopende leerlijn

De kern van EC-O is de doorlopende leerlijn: een laagdrempelige opstap die aansluit op mbo-trajecten en werk. Waar reguliere trajecten deze groep vaak niet binnenkrijgen of onderweg verliezen, houdt EC-O mensen vast en helpt het hen telkens een volgende stap te zetten. Het bijzondere is dat er inmiddels op elke schakel van die leerlijn bewijs ligt.

Bij de opstap: van de zestien deelnemers aan EC-O START stroomden er negen binnen drie maanden door naar een vervolgtraject. Alle negen zijn in september 2026 ingestroomd in een mbo 1-opleiding. Het cijfer is nog kleinschalig en vraagt om systematische registratie, maar het wijst op precies wat EC-O beoogt: het overbruggen van de kloof tussen uitval en duurzame doorstroom.

Bij de mbo-opleiding en het diploma: de impactmeting van 2023 onder (oud) studenten van de mbo-opleidingen laat zien dat de leerlijn ook verderop resultaat geeft. Studenten kregen meer perspectief op werk en vonden werk, betaald of als vrijwilliger, of maakten een vervolgstap naar een vervolgopleiding. Er ontstaat volgens hen een sneeuwbaleffect, waarin ontwikkelingen op verschillende leefgebieden elkaar versterken.

Bij de uitstroom naar werk: de MKBA bevestigt het rendement van die vervolgstap: in de eerste twee volledig afgeronde cohorten werd een uitstroom naar werk van 50% gerealiseerd.

Zo vormen opstap, diploma en werk samen één keten, en die keten is over meerdere jaren en metingen zichtbaar geworden.

meetellen

7. bewijskracht en dataverzameling

De Theory of Change van EC-O onderscheidt zelf drie fasen van bewijsvoering: aannemelijk maken, waarschijnlijk maken en bewijzen. Die indeling helpt om te laten zien hoe stevig de onderbouwing nu is en welke stap logisch volgt. Het bijzondere is dat de onderbouwing niet op één meting rust, maar op onderzoek over meerdere jaren en verschillende opleidingen.

fase 1 · aannemelijk maken

Verhalen, casussen en narratieve interviews laten zien dat vertrouwen, ontzorgen en community werken. De narratieve impactmetingen leveren precies dit: rijke, herkenbare verhalen over groei. Niet alleen bij de studenten van EC-O START (2026), maar ook eerder bij de mbo-opleidingen (2023) en de opleiding vertrouwenspersonen (0-meting eind 2019, 1-meting 2021). Telkens komt hetzelfde beeld naar voren: groei in zelfvertrouwen, taal en sociaal netwerk, en empowerment en emancipatie door een mensgerichte aanpak. Deze fase is ruim ingevuld.

fase 2 · waarschijnlijk maken

Systematische monitoring van outputs en uitkomsten en 360°-feedback van partners maken de werking waarschijnlijk. Het stakeholderonderzoek levert die 360°-feedback, met 33 overwegend positieve organisaties; de eerste doorstroomcijfers geven een begin van monitoring. Deze fase is grotendeels ingevuld en wordt sterker naarmate doorstroom en uitval systematisch worden geregistreerd.

De bewijsvoering rust bovendien niet alleen op recent onderzoek. Meetellen bracht de impact van EC-O en haar voorloper al eerder in kaart: een impactmeting van de opleiding vertrouwenspersonen (0-meting eind 2019, 1-meting 2021) en een impactmeting onder studenten van de mbo-opleidingen van EC-O (2023, veertien oud- en tweedejaars studenten). Beide lieten hetzelfde beeld zien als de recente meting: groei in zelfvertrouwen, taal en sociaal netwerk, en empowerment en emancipatie door een mensgerichte aanpak. Dat de bevindingen zich over meerdere jaren en verschillende opleidingen herhalen, versterkt de aannemelijkheid en tilt haar richting waarschijnlijkheid.

fase 3 · bewijzen

Wetenschappelijke validatie, een MKBA en vergelijkbare resultaten in nieuwe contexten sluiten het bewijs. De MKBA van LPBL vormt de economische pijler en laat een positief maatschappelijk rendement zien, met een maatschappelijke kosten-batenverhouding van 1,5 over de eerste twee cohorten. Binnen EC-O is de aanpak al over meerdere opleidingen en jaren bevestigd; wat fase 3 toevoegt, is herhaling op nieuwe locaties en externe, wetenschappelijke validatie. Dat fase

1 en 2 nu overtuigend zijn ingevuld, maakt de weg daarvoor vrij. En het mooie is dat fase 3 precies is wat EC-O nu kan gaan doen: een tweede meetronde met een grotere groep, externe review en herhaling op nieuwe locaties kunnen samenvallen met groei en opschaling. Zo groeit de bewijsvoering mee met de organisatie, en levert elke stap in de groei tegelijk het bewijs voor de volgende.

kanttekening: meer dan rendement

Een MKBA is waardevol, maar vangt niet alles. Een puur economisch kader kijkt vooral naar uitstroom en kosten-baten en dreigt de vroege waarde te missen: het opbouwen van vertrouwen, de vroege instroom van mensen die anders uit beeld raken, en het doorbreken van isolement. Juist die vroege stappen maken de latere uitstroom mogelijk.

De drie-fasen-opbouw plaatst rendement daarom ná het aannemelijk en waarschijnlijk maken. Zo blijft zichtbaar dat de waarde van EC-O begint bij mensen die weer durven meedoen, en pas daarna in euro's is uit te drukken. De MKBA onderschrijft dat de investering loont, met de sterkste effecten in de kern-doelgroep. Dat het rendement daalde na de uitbreiding met Pre Entree pleit niet voor minder ambitie, maar voor gerichte instroom die past bij de kracht van de aanpak.

8. conclusie en advies voor de groeistrategie

De belofte van EC-O houdt stand. Drie onderzoekslijnen wijzen dezelfde kant op: EC-O werkt door de combinatie van vertrouwen, maatwerk, ontzorgen en community, en het maakt de doorlopende leerlijn van opstap, via diploma, naar werk waar. De verhalen van studenten, de brede erkenning door partners en het economische rendement vormen samen een stevige, gelaagde onderbouwing van de aanpak.

Op die basis hebben we de volgende aanbevelingen geformuleerd voor de groei van EC-O.

- Borg de werkzame elementen in het businessmodel: maak onderwijsmodules, regelruimte en het wegnemen van obstakels tot expliciete kernactiviteiten, met een hybride financiering en publiek-private samenwerking.
- Kies gerichte instroom: de MKBA laat zien dat de aanpak het sterkst rendeert bij de kern- of potentie-groep. Stuur op een instroom die past bij de kracht van de aanpak, met behoud van kernwaarden en ambitie.

meetellen

- Zet een validatie- en keurmerk kalender op: externe en wetenschappelijke review na de meetmomenten, gekoppeld aan publieke presentaties, richting een **herkenbaar keurmer**k voor de methode.
- Haal de **stem van de student** systematisch op: benut de narratieve interviews en burgerschapslessen structureel, en betrek alumni en buurtvertrouwenspersonen.
- Borg de **fysieke plek**: het pand is een bewezen werkzame factor. Leg dit expliciet vast in de case richting gemeente en fondsen.
- Schaal op via het DNA-profiel: focus bij nieuwe locaties op **sleutelpersonen** die tussen niveaus schakelen, **ervaringskennis** inbrengen en **lokaal netwerk** hebben, plus een minimale set werkende voorzieningen. Zo gaat de essentie mee, niet alleen de vorm.
- **Groei gefaseerd**: van de huidige locatie naar een tweede vestiging, bijvoorbeeld in Nieuw-West, daarna de regio en uiteindelijk landelijk, met de organisatiekwaliteit als harde randvoorwaarde.
- **Versterk de samenwerking met leerwerkbedrijven**: zij verdienen de komende tijd de meeste aandacht. Organiseer één of twee werksessies met specifiek deze partners over de praktische kant van stages en de continuïteit op de werkvloer, en verbind de uitkomsten met het institutionele niveau van de Theory of Change. Dat is ook een kans en voorwaarde voor verdere groei.*
- Onderbouw richting beleid en fondsen met de combinatie van verhaal en cijfer: de **narratieve impact naast de MKBA** maakt de case herkenbaar en hard.

Zo bouwt EC-O voort op wat aantoonbaar werkt, en groeit de onderbouwing mee met de organisatie.

***Reactie EC-O.** EC-O heeft werksessies met de leerwerkbedrijven al op de agenda staan. De uitkomsten van de onderzoeken bevestigen dat dit een logische volgende stap is, ook met het oog op een mogelijke uitbreiding van EC-O.

meetellen

bronnen

dataverzameling in beeld

- Eerder impactonderzoek: impactmeting van de opleiding vertrouwenspersonen (0-meting 2019, 1-meting 2021) en impactmeting onder studenten van de mbo-opleidingen van EC-O (2023, veertien studenten).
- Documentstudie: de stukken die het team in 2025 maakte in aanloop naar de groeistrategie.
- Twee co-creatiesessies (september 2025) met team en partners: de aannames aanscherpen en de stakeholdervragenlijst ontwikkelen.
- Impactmeting startopleiding: narratieve interviews met studenten van EC-O START, twaalf bij de start en negen bij de afronding (2026).
- Stakeholderonderzoek: vragenlijst onder 33 organisaties, januari en februari 2026.
- MKBA: maatschappelijke kosten-batenanalyse door LPBL, maart 2026.

meetellen

colofon

Meetellen in Amsterdam
Keizersgracht 334, 1016 EZ Amsterdam
amsterdam@meetellen.nl

Deze onderbouwing bouwt voort op de impactmeting startopleiding EC-O, het stakeholderonderzoek EC-O, de MKBA van LPBL (maart 2026), de Theory of Change van EC-O en de twee co-creatiesessies met team en partners (september 2025). Het doorstroomcijfer is ontleend aan een overleg met de directeur van EC-O, juni 2026, en aangevuld met gegevens van EC-O van september 2026.

Opdrachtgever: Stichting EC-O (Educatie Connectie Ontwikkeling),
Windroosplein 75, 1018 ZZ Amsterdam